

Nya Sverige

EN ROMAN OM DE FÖRSTA SVENSKARNES LIP I AMERIKA af Aivva Uppström

(Forts. fr föreg nr.)
 Rising tog papperet och läste halft-biigt. Sedan kastade han det på bordet och sade lätt: "Schute upp-gifter skansen med alla materialer och ammunition tillhöriga holländska kompanier. Svenska kronans kanoner och maskiner skall han få bortföra senare. Han fick marschera ut med 12 man som lifgard i fall rustning med fanorna, de öfrige blott med sig-dogevär. Schute är en förförare! Mina ordres lydde han ej, fäst gaf han sig utan strid, förbehåller sig ej fullt hederligt att åter i reträtt-plats för sig och sitt folk, och så under-tecknar han kapitulatonen om-sord på det holländska örlogsskep-pet!" — "Niolen hade väl ingen lag," menade Elswyk, "övernäk-ten var för stor. Han hade blott för-tiojua soldater." — "Han borde för-svarat sig till sista man," utropade Rising högljuttigt, "Trefaldighetsskan-sen var nyckeln till Nya Sverige. Torhända hade hans och hans mans dödt frälst oss. Nu är det ute med oss." Han dolde ansiktet i händer-na. Men efter ett par minuter reste han sig och sade med återvunnet lugn: "Nu må goras hvad som ännu kan göras." Och han lämnade rum-met.

Ute på gården sken den dalande solen stilla och klart liksom dagen förut, men hur förändrad var icke all på ett dygn! Här många olyckor hade ej som åskådning drabbat den lilla kolonien under den tiden. Rising stannade i dörren och såg sig om. Han varseblet Jacob Svensson i sam-tal med två andra indianer och ropade honom till sig. I hast meddelade han denne olycksbulet och bjöd honom att genast skicka skansen i försvars-skiid. Denne skyndade i väg, sedan han meddelat, att indianerna hade underutsett en att bringa guvernören. Medan signalhornen smuttrade öfver gården talade Rising med indianerna. Det var Rinowehan och Haago.

De hade tidigt på morgonen af en Minqua fått underrättelse om hollän-darnas ankomst och begifvit sig ned till Tananekok, som de kallade Sannli-buken, att speja. De besökte om bu-kens fall och holländarnas strid-svårka, hvilket allt guvernören-relan visade. Då han fann att de intet nytt hade att förmedla, lysnade han för-strödt till hem och vinkade åt löjtnant Sven Hook att komma. Till denne sa-de han brådskande: "Då måste sändas kring bygderna, men vi kunna knappt undvara en enda man."

Då trädde Rinowehan åter fram och sade: "Rinowehan och Haagos fötter äro snabba. De skola få genom skogen för att den stora höfdingens ord må sägas till hans bröder." — "Tack," utropade Rising. "Så hör då. Till hvarje by och gård skall bud sändas om fiendens anföll. Så måna frimän som möjligt höra ofordförligen begifva sig hit för att öka vår fatliga skara och bringa de sina i säkerhet. Särskildt de som bo i denna nejd. Längre bort kanske de kunna samlas och hålla stånd på andra orter. Vid Upland, Karakung, Kinnesing och Vasa finnas fasta blockhus. Skansar-na vid Korsholm och Nya Göteborg kunna måhända åter låtsändas. Hållas det till fru Armgard Printz? Och brådska är att noden." — "Rino-wehan löper," svarade denne. Han ta-lade hastigt på sitt språk med svä-ger.

Elsa hade under tiden kommit ut och åhört Risingens ord. Då nu Rino-wehan vände sig till Haago, närmade han sig och hörd, att den sena-re skulde underrätta frimännen i Chri-stinatrakten och sedan vända sig mot söder och till andra sidan älven, medan Rinowehan skulle genombli de norra bygderna och sända ut flera budbärare af sin stam. Hon steg ha-stigt fram i hans väg, just som han skulle låsa dörren och räknade honom handen sedan han i bejdande ton: "Hvitblomme han är en bon till Rino-wehan. Vill han höra den?" Han tog hennes hand och såg spörjande på henne med sina mörka, glansande ögon. "När du klar från gård till gård, gård gå förbi Techoherassi. Vill har Olof Stille djupt kränkt dig och varit hårt mot mig, men han var dock min kära fosterfader. För Herrrens skull, varsko honom." Rinowehan såg dystert ned, ty han hatade ännu Olof Stille och hans släkt. Men Elsa fattade om hans hand med sina båda, tryckte den mot sitt bröst och bonföll: "Kan du vägra min bönn? Min vän, har du förrätt, att den store läraren sade dig, att du skulle tillgifva dina fländer? Se, jag beder dig!" Då lytte indianen sitt huvud och sade fast och stolt: "Rinowehan skall vorna Svartskägget," hvarpå han läste bort. Elsa såg efter honom, tills portarna slogs igen efter honom.

Hela kvällen, nattet, och följande dag arbetade soldaterna oförtur-tat med att stärka vallarna och fylla skansskorgarna. En del frimän anlände under tiden med sina familjer och hvad de kunnat medföra af boskap och löfskor.

Dagen efter de fört omtalade hän-delserna var en söndag. Den lilla kyr-kan i skansen var fullpackad af män-niskor, som upprörda lysnade till Locks dystra bredpredikan. Då han med

Farm och hem.

RESULTAT AF KO-OPERATION.

Organisation och ko-operation haf-va gjort mycket för farmarna i den canadiska västern under de sena-re tio åren. Producerer marknads- förså sin sina produkter under mera fördelaktiga förhållanden, och steg hafva afven tagit för att försåkra en ekonomisk, då saker, som användas på farmen, köpas. Både då det gäller att sälja spannmål och köpa många saker för farmen har Grain Growers' Grain Co., Ltd. i Winnipeg spelat en ledande roll, då farmarnes inträse betänkas i vår har en stor katalog förbereadt på begär af organiserade farmare i de tre prairieprovinserna. Genom att köpa i stora kvantitet-er och sälja direkt till farmarna och genom att endast handla kontant äro prisen mycket låga på farmmaskiner, vagnar, timmer, stängsel, byggnads-material o. s. v.

Oforutsedda saker hafva inträffat, sedan katalogen trycktes. Våra lag-stiftare hafva beslutat att göra för-ändring i tariffen. På grund därav hafva prisen måst höjas allt efter de nya tarifferna. Efterskrifv katalog. Det finnes mycket där som kan vara öf-värligt nytt, då ni gör uppkop för 1915.

TANDERNA OCH DERAS VÄRD.

Populärt framställt af dr. T. G. Moxnes, Winnipeg. (För Svenska Canada-Tidningen.)

V.
 Förstörandet af tändernas emalj. Tändernas emalj är, som jag outa-lade i min förra artikel, till tänd-ernas skydd. Den är hårdare och stark-are än det inre tandbenet. Den kan emellertid förstöras lika väl som andra organ. Jag har i mina andra ar-tiklar skrivit om sammanhanget mel-lan kroppen och tändernas hälsa. Det-samma är äfven fallet med emaljen. Vi kunna dela denna förstörelse i två grupper: 1) Förstörda genom örent bild; 2) angräpnin genom förrutnad i födoämnen i munnen.

I det förra fallet är det de kom-mande tänderna som förstöras genom birst på emalj; i de flesta fall angri-per mestadels den synliga delen af framtänderna. Den naturliga följden blir därför, att de minst motstånds-kräftiga tänderna komma att lida af bakterier och syror och notas ut, om de icke skyddas af artificiell emalj, tillverkad af en god tandläkare.

Vi finna, att folk med emaljlosa tån-der redan tidigt hafva mycket korta lifspann. Dessa tänder utötas liksom klippan på ett af rullande vägnar. Vården af tänderna i ungdomen är icke vidare god, men det tjugonde år-hundradet har frambringat några mycket skickliga läkare, som äro istånd att uppbygga den anfräta tan-den, så att den ser lika naturligt ut som den egna.

Förstörandet af emaljen genom syror kan förebyggas genom att hålla tänderna rena med tandborste och god tandpasta. Nästan hvarje tandlä-ka-re har sin egen tillverknings korta stoppa förstörelsen af tänderna genom bakterier och syror. Fruktsvor ut-öppna tandbenet. Folk, som åter mycket sötsaker, får en skarp ånda på tänderna.

Hon gick in, och Elsa dret sårad och orolig kring på gården. Hon gick äfven in och närmade sig salslöven, då hon hade blott öfret i örat. Då satte hon sig på trappan, tills her-arna åter kommo ut. Peter Rambo, som äfven flyttat till skansen, var bland dem. Hon tog mod till sig och frågade honom. Han hade fört vit-t henne kall rökaktning, men nu sva-rade han uppmanande: "Var tröst, Elsa. Så fort gifva vi oss ja. Herr Rising har dock mod i bröstet. Vi skola försvara oss efter bästa förmå-ge. Mig förtretar blott, att herrarna mena vi äro för få att våga ett utfall. Vi skola beskedligt vänta på de hol-ländska angrepp."

Dagar gingo, medan holländarnes lögratrar på slakten bakom skansen röckte allt närmare. Batterier upp-stades. På Manahan stodo redan fyra kanoner, nu fördes flera upp, dels på motsatta sidan af Christinatrakten, dels på den höga slutningen bakom fäl-tet. Holländarne hissade flaggor på batterierna och tog svenskarne skepp, som låg i Fisckillen.

Rising sände en dag Elswyk, van Dyck och Peter Rambo till Stuyve-sant att underhandla med denne och söka förmå att inställa fiendtlige-ternas. Men de återvände utan att hafva lyckats beveka honom det min-sta.

MOTIONERA UNGHÄSTARN.

Nu, då unghästarna stå inne i stal-let för vintern, kan det vara skäl att påminna hästuppfödarna om ett af de vanligaste fejen som begås vid sköt-seln af dessa, nämligen försam-lingen att skaffa unghästar den nödi-ge rörelsen och öfningen för sin framtida uppgift. Alla unga växande djur, och först och främst hästen, be-höfva riklig rörelse under det tid, då grunden för kraftiga, friska och harmoniska kroppar skall läggas.

Först när man till fulla tillgodose-r detta kraf, får man full ersättning för den dyrbara födning och vård man i öfrigt gärna består unghästen.

Från sommarns fria och friska lif sättas unghästen ut i en trång och mörk kätte och får där tillbringa vintern under ett långtråkigt och led-samt stillastående, som ej är af god, samt sått kan man ej vänta att på bästa sätt utveckla sig så att den förmår fylla de stora fördringen man ställer på honom som vuxen rörelse och öfning äro de bästa medel vi ha att utveckla hästens brostkrög, lung-or och ben. Vi fördrja ju af den vux-na hästen att han skall äga energi, snabbhet, styrka och uthållighet. Des-sa egenskaper kunna vi vinna endast genom rörelse och öfning i unga da-gar. Upphållet i kylig, frisk luft gör honom härdig mot temperaturskiften och sjukdom. Därefter bör hos hvarje hästuppfödare finnas en rastgård så nära stallen som möjligt, där unghä-sten dagligen kan få svänga sig öfver behag. Men endast detta är ej fyllest i längden. Redan med ettåring bör man ta i tu med en systematisk öf-nings. Så tidigt som möjligt bör han lära sig att gå och springa ordentligt och lystra till tömmen. Senare lär man honom så småningom att draga. Här-vid bör man dock äta sig för att överanstränga honom. Den tidiga förtäring har den fördelen att man kan påverka utvecklingen af unghä-stens trat och gång. Det sista gäller särskildt arbetshästen, till hela gäl-ler endast öfning och vana.

Ar hästen jämnt och systematiskt tränad, kan man utalagenhet sättas till arbete tidigare än den otränade hästen, som änske tämjés först i treårsåldern.

Träning för trat är svårare och för-drar förstånd och god uppträttning, men är saken så mycket viktigare om man vill ha en första klassens häst. Fölet härvid är måhända mera, att dessa unghästar drivas fram för myc-tel. Därvid förlora de ofta i hög grad den renhet i rörelserna, som man önskar hos en verklig travfärd.

Hästen är under alla förhållanden ett så värdefullt djur att det fullt lö-nar sig att lägga ned arbete och om-tanke på dess upfostran.

CARBONPAPPER
 för
 Skrifmaskin — Blyerts — Stålpenna.
 Skrifmaskinband för alla slags skrifmaskiner.
 G. R. BRADLEY & CO.,
 304 Canada Bldg.,
 Tel. G. 2899. WINNIPEG, MAN.

FRITT.
 Alla kristna borde läsa dessa pamfletter: "Hvar äro de döda?" "Hvilket är det sanna evangetiet?" "Glada kristna!" "Säger öfver gravvården." "Förklarad enligt Skriften och sån da fritt på begäran."
 Eller vi vilja sända de fyra pam-fletterna här öfvan och en special broschyr "Hvad säger Skriften om Helvetet?" (78 sidor med postporto för 10c.)

BIBLE STUDY CLUB,
 59 Alloway Ave. Winnipeg

6 ONLY
 KÄNNER NI ER ENSAM?
 Icke om ni har en HOME MUSIC BOX. Det är den nyaste och mest skräddarskilda, billiga och mest underbara musikinstrumentet för hemmet någonsin utskjudet. Det är mera utskjutet där än en \$100 Kammarorgel; emedan den alltid är redo och ingen behöfver rubbas till att spela. Ingen kändom om musik behöfves för att kunna spela hvilken som helst melodi. Så enkel att ett barn kan skilja den. Enkelt, billigt, mycket öferskrif och snö. Den spelar öfver 100 stycken, som vissa af lista som följer med hvarje MUSIC BOX. Den kan användas i kyrkor, sällsamma, luger, skola och andra för-äningar att lösa skolan. Sparar kostnad för en kväll genom att hvaria musik för fest eller dans. Spelar alla kända bymors, dansmusik kostar endast \$6.00. I pryddig låda jämte musik. Den kostar endast \$2.00. Ni beställer resten vid postkontoret. Agenter skickas. Skick 2 centers frimärke för stor katalog. STANDARD MFG. CO., 84 Park Place, New York, P. O. Box 1179, Dept. 24.

Man måste anses omodärn, om man använder vita fosfortändstickor.
 Det är numer olagligt att tillverka vita fosfortändstickor, om ett år blir det olagligt att sälja dem.
 Om ni ifrå för effektivitet — "Tillverkad i Canada" — och "säkerhet först" — använder ni
EDDY'S "sequi" icke giftiga tändstickor

DR. PETER'S
KURIKO
 är ett läkemedel, som består profvet af mer än hundra års ständigt bruk. Det renar blodet, det stärker och upplivar hela systemet samt giver förnyad kraft åt hirsorganen.
 Det tillredes af helsgivande örter och örter och innehåller inget, som icke är välgörande. I fall af La Grippe, rheumatism, mag-, lever- och njurlidande har det icke sin make som medicin.
 Den kan icke erhållas i apoteken, utan tillhandhållas all-mänheten direkt genom specialagenter. Om ingen agent finnes i edert grannskap, så skrif till de ende tillverknings och egarne,
DR. PETER FAHRNEY & SONS CO.,
 19-25 So. Hoyle Ave., CHICAGO, ILL.

Våra läsares uppmärksamhet vänderes på, att Dr. Peters Kuriko, det ofvannämnda läkemedlet, nu levereras alldeles tillfritt i Canada. Detta be-tyder en stor besparing.

Öfver 85.000 Kronor

ha blifvit sända till Sverige, Norge och Danmark genom R. M. Dahl Steamship Agency sedan november månad. Vi äro verkligen stolta på att ha varit och är att gifva absolut tillfredsställelse, och att vi lyckats i denna vår sträfvan, bevisas här på den efter tiderna ovanligt stora summa, som genom vår försorg hämsändas.

Penningar utbetalas vid alla postkontor och banker i Sverige.

Våra pänningsförsändelser ha varit och komma framdeles att besörjas och garanteras af den världskända pänningsfirman

INTERNATIONAL MERCANTILE MARINE CO.

Kursen är fortfarande

Kroner 3.90 per Dollar

för mindre belopp
 och
DAGENS HÖGSTA KURS FÖR STÖRRE BELOPP.

FÖRSÄNDELSKOMKOSTNADERNÄ ARO SOM FÖLJER:

För belopp upp till \$25.00—\$0.25.	För belopp upp till \$100.00—\$1.00.
För belopp upp till \$50.00—\$0.50.	För belopp upp till \$150.00—\$1.50.
För belopp upp till \$70.00—\$0.75.	För belopp upp till \$200.00—\$2.00.

Förutom det att vi ombesörja pänningsförsändelser sälja vi också biljetter till och från Sverige, Norge och Danmark med alla linjer.

Det är ingen skillnad, hvar ni bor i Canada, vi kunna sälja biljet-ter till gamla landet direkt från eder plats. Om ni önskar sända en biljett till släkting eller vän i Sverige, så kunna vi utställa biljetten till hvilken plats som helst i Canada.

Om ni önskar upplysningar och råd om router, priser, etc., så drag nytta af vår långa erfarenhet i passageraträffik. Ni kunna göra detta genom att skrifva till oss, och ni vilja mottaga svar på eder förtrågan per omgående.

P. M. Dahl Steamship Agency
 325 LOGAN AVENUE, WINNIPEG, MAN.
 TEL. GARRY 3174.

ETT BREFKORT MEDFÖR EN STOR ILLUSTRERAD KATALOG.

McKENZIE'S QUALITY SEEDS

Det finnes ett utsädeshus af kvalitet i Canada. Det finns ett utsädeshus med snabb betjäning. Det finns ett utsädeshus, som är det största i västra Canada. Det finns det största utsädeshuset i västern. Det finns det bäst utrustade utsädeshus i västern. Det finnes det bäst organiserade utsädeshus i västern. Det finnes utsädeshus med hederlig behandling. Det finnes utsädeshus med bästa läge. Ni får garanti för rent utsäde.

Utsäde speciellt valdt för västern. Utsädet, som går bäst i västern. McKenzie's är utsäde som är upp till namn och typ. Allting för trädgård, fält och gräslan. Utsädet som varar verkligt länge. Utsädet som växer från början. Utvalet af det mest kritiska och utvalda. Utvalet af det mest om-sorgsfulla och ekonomiska. Dess märkliga öfverlägsenhet är enastående.

BRANDON Manitoba A. E. MCKENZIE CO., LTD. CALGARY Alberta